

BOEKBESPREKING

M. M. VAN DANTZIG, *Schilderkunst — Maakwerk — Vervalsching*. Uitgever H. J. Paris, Amsterdam (16 afbeeldingen).

Wie de laatste jaren gezien heeft hoezeer de kranten belust zijn op de schandaaltjes in de kunstwereld inzake vervalschingen en hoe ook ons land (o.a. het Vincent v. Gogh-proces) niet buiten deze krakeelen is gebleven, kan begrijpen, dat een uitgever en een auteur baat zien in het publiceeren van een ernstig oordeel over schilderkunst en haar belagers, indien dit oordeel grondig gemotiveerd wordt en anderen wil opwekken tot onderscheiden.

De schrijver lijkt een bescheiden en ernstig mensch. Hij vraagt aan het eind van zijn boek ons wantrouwen en opgave van de resultaten onzer critiek op zijn woorden, opdat hij daarmee zijn voordeel kan doen. Laten wij bekennen, dat dit boekje inderdaad menigen leek tot steun kan zijn. Er staan hier en daar bondige en rake opmerkingen in. De schrijver formuleert gemakkelijk en zijn betoogtrant is in den regel goed te volgen. Het is van ruimer strekking dan de titel aangeeft. Het zal in ieder geval menigeen nader kunnen brengen tot een bewuster wijze van kunstbeschouwing, mits hij kritisch leze.

Ik heb echter een groote grief. De schrijver rubriceert te veel en hanteert met onbescheiden zekerheid tal van begrippen, die juist de grootste moeilijkheden baren, indien men zich daarin verdiept en er niet mee goochelt. Hij begint al dadelijk met de onderscheiding kunstwerken en niet-kunstwerken en ziet het verschil in de geesteshouding van den maker, gedurende den tijd, dat hij schilderde. „Met een weinig speurzin is het niet eens zoo moeilijk voor een willekeurig schilderij na te gaan of de schilder zich als vervalscher, als werkman of als kunstenaar ten opzichte van zijn werk verhield.” Dit nu is wel heel kras. „Met een weinig speurzin” kan men dus al volstaan. De schrijver is tot deze uitspraak gekomen omdat hij een zeer positieve meening heeft over inspiratie en zich gemakkelijk laat verleiden tot gewichtige conclusies of stellingen, die toch welbeschouwd niet veel meer dan gemeenplaatsen bevatten.

„Om een kunstwerk te scheppen moet de kunstenaar geïnspireerd zijn. Uit het bovenstaande volgt:

1e. de inspiratie is de toestand, waarin de schilder verkeert, wanneer hij een werk scheidt, dat den onderlingen samenhang van alle beeldende elementen vertoont.

2e. kunstenaar is hij, wiens werk bewijst, dat hij geïnspireerd was gedurende het werken. enz.”

Voorschriften volgen dan als deze: „Vooraf ijver en vlijt, leer- en weetgierigheid zijn gevaren voor den kunstenaar. Evenwel hoeft hij ze niet te ontwijken, zoolang hij deze gevaren baas weet te blijven!”

De waarde van dergelijke stellingen is welbeschouwd geen andere dan die